

Kai kurios tarnybos jau dabar taip platina kitas duomenų bazes (pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje). Reikėtų sukurti pastovų ryšį su leidybos pasauliu, kuris būtų naudingas knygų pramonei. Čia VBT išnaudotų visus savo padėties pranašumus.

Tokia vystymosi kryptis neabejotinai pakleistų tradicinį

VBP taikymą ir jų funkcijas. Reikės kurti naujus standartus, reorganizuoti VBT ir ieškoti naujų rinkų. Techniškai tai visiškai įmanoma ir netgi būtina bibliotekų ateičiai. Jei bibliotekos pasinaudos šia galimybe, VBP laukia puiki ateitis.

Iš anglų k. vertė M. Prokopčik

- ¹ Anderson, Dorothy. One hundred and eleven years' search for national bibliographic control. In: Eating the menus. Essays in honor of Peter Lewis. Edited by Ross Bourne. London: British Library National Bibliographic Service, 1989, pp. 32-42.
- ² Stephens, Andy. The establishment of the British National Bibliography. In: Eating the menus. Essays in honor of Peter Lewis. Edited by Ross Bourne. London: British Library National Bibliographic Service, 1989, pp. 8-26.
- ³ IFLA International Office for UBC. Guidelines for the national bibliographic agency and the national bibliography. Paris: UNESCO, 1979.
- ⁴ Bell, Barbara. 'Reviewing recommendations from the international congress on national bibliographies Paris, 1977'. International cataloguing and bibliographic control, vol. 22(2), April/June 1993, pp. 29-33.
- ⁵ Bourne, Ross. 'The role of the national bibliographic agency'. International cataloguing and bibliographic control, 23(4), October/December 1994, pp. 64-67.
- ⁶ European Communities. Commission. National Bibliographic Services in the European Community: roles and perspectives. Report of a workshop held in Luxembourg, 12 February 1990, edited by P. Lewis. [Luxembourg]: Directorate - General Telecommunications, Information Industries and Innovation, 1991, pp. 11-19 (EUR 13284).
- ⁷ Waneck, Kirsten. 'Managing the national bibliography in a non-governmental institution'. Library management, 15(7), 1994, pp. 6-9.
- ⁸ European Communities. Commission. Estado actual de la aplicación de las nuevas tecnologías de la información a las bibliotecas y su impacto sobre el funcionamiento bibliotecario en España, elaborado por ANABAD e SOCADI. [Luxembourg]: Dirección General Telecomunicaciones, Industrias de la Información e Innovación, 1988.
- ⁹ Vitiello, Giuseppe. 'Biblioteche nazionali e agenzie bibliografiche nazionali in Italia e Gran Bretagna: un'analisi comparata'. Biblioteche oggi, 12(4), April 1994, pp. 52-63.
- ¹⁰ Vitiello, Giuseppe. 'Il Progetto Edificare'. Biblioteche oggi, 12(11-12), November/December 1994, pp. 50-67.
- ¹¹ Council of Europe. National bibliographies - Books in print catalogues. Proceedings of a Workshop held in Strasbourg - Frankfurt (26-30 June 1995). Strasbourg: Council of Europe, 1996.
- ¹² Vitiello, Giuseppe. Il deposito legale nell'Europa comunitaria. Legal deposit throughout the European Communities. Milano: Editrice Bibliografica, 1994.
- ¹³ Line, Maurice B. 'Inclusion of materials in national bibliographies' Libri, 24(1), 1974, pp. 78-86.
- ¹⁴ Rugaas, Bendik. 'Legal deposit and bibliographic control of new media in Europe'. Liber Bulletin, 35, 1990, pp. 51-63.
- ¹⁵ Enright, Brian and others. Selection for survival: a review of acquisition and retention policies. London: British Library, 1989.
- ¹⁶ Deutsche Bibliothek. Sammelrichtlinien für die Deutsche Bücherei, die Deutsche Bibliothek und das Deutsche Musikarchiv, Stand 1. Oktober 1992. Leipzig - Frankfurt am Main - Berlin: Die Deutsche Bibliothek, 1992.
- ¹⁷ British Library Bibliographic Services. Currency with coverage - consultative paper. London: British Library Bibliographic Services, July 1987.
- ¹⁸ Boisard, Geneviève. 'Le coût du catalogage: essai d'évaluation d'après quelques bibliothèques française'. Bulletin des bibliothèques de France, 34(4), 1989, pp. 330-335.
- ¹⁹ Morris, Dilys E. 'Staff time and costs of cataloguing'. Library resources and technical services, 36(1), January 1992, pp. 79-95.
- ²⁰ Deriez, Ren and Giappiconi, Thierry. 'Analyser et comparer les coûts de catalogage'. Bulletin des Bibliothèques de France, 39(6), 1994, pp. 28-35.
- ²¹ Line, Maurice B. National library and information needs: alternative ways of fulfilment, with special reference to the role of national libraries. Paris: UNESCO, 1989. (PGI-89/WS/9).
- ²² Line, Maurice B. 'Bibliographic records for users: from disordered superabundance to cost-effective satisfaction'. Aslib proceedings, 42(2), February 1990, pp. 41-49.
- ²³ Shared cataloguing. Boston Spa: British Library National Bibliographic Service, 1993.
- ²⁴ Bourne, Ross. 'National bibliographies - do they have a future?'. Alexandria, 5(2), 1993, pp. 99-110.
- ²⁵ Smith, Robert. 'National libraries project on CD-ROM'. Electronic Library, 8(6), December 1990, pp. 412-414.
- ²⁶ BAD (Bibliotecários Arquivistas e Documentalistas). Ponto da situação da aplicação das novas tecnologias de informação às bibliotecas e o seu impacto na actividade das bibliotecas em Portugal. Relatório final preparado para Comissão das Bibliotecários Arquivistas e Documentalistas BAD. Lisboa: BAD, 1992.
- ²⁷ Deutsche Bibliothek. Jahresbericht 1994. Frankfurt am Main: Die Deutsche Bibliothek, 1995.
- ²⁸ British Library National Bibliographic Service. Facts and figures 1994. Boston Spa: British Library, 1995.
- ²⁹ Duchemin, Pierre-Yves. 'BN Opaline'. Bulletin d'information de l'Association des Bibliothécaires Français, 163(2), 1994, pp. 23-27.
- ³⁰ British Library. Twenty-first annual report 1993-1994. London: British Library Board, 1994.
- ³¹ Deutsche Bibliothek. Jahresbericht 1992. Frankfurt am Main: Die Deutsche Bibliothek, 1993.
- ³² European Communities. Commission. Opportunities for publishers in the information market. Luxembourg: Directorate-General Information Technologies and Industries and Telecommunications, 1993 (EN 114926).

UDK 015.001+017.4.001+027.5](410)

Valstybinės bibliografijos ir katalogai "Parduodamos knygos". Britų modelis

Ross BOURNE

Britų bibliotekos Valstybinės bibliografijos tarnyba, GB-BOSTON SPA, Wetherby, West Yorkshire LS23 7BQ

Šio straipsnio nebūtų buvę įmanoma parengti prieš 50 metų, tačiau pastarųjų metų pokyčiai leidžia teigti, kad Britų modelis gali būti geras bibliografinės veiklos bei bendradarbiavimo pavyzdys. Antra vertus, aš abejoju, kad kitos valstybės galėtų pasinaudoti šiuo modeliu, nes dauguma Jungtinėje Karalystėje taikomų metodų yra empirinio vystymosi pasekmė. Daugelis dalykų atsirado dėl tam tikrų aplinkybių, o ne kaip išankstinio planavimo rezultatas (nors, žinoma, nereikėtų neigti planavimo reikšmės).

Prieš 50 metų Didžiojoje Britanijoje nebuvo valstybinės bibliografijos. Britų muziejaus biblioteka, viena iš penkių šalies bibliotekų, gavo privalomąjį egzempliorių. Todėl jos rengiamas katalogas iš esmės ir buvo valstybinė bibliografija. "J. Whitaker & Sons Ltd". leido katalogą "Parduodamos knygos", skirtą knygų prekybai. Katalogą sudarė siūlomų parduoti leidinių sąrašas, sudarytas remiantis prekybininkų teikiama informacija. Whitakeriai tebeleidžia šį katalogą ir šiuo metu, nors originalus spausdintas leidinys užleido vietą CD-ROM'ui.

1940 m. komitetas, atstovaujantis įvairiems knyginkystės interesams, rekomendavo rengti valstybinę bibliografiją. Pirmasis Britų valstybinės bibliografijos leidinys pasirodė 1950 m. Jis leidžiamas iki šiol ir beveik niekuo nesiskiria nuo savo pirmtako, kuriame bibliografiniai įrašai dėstomi pagal klasifikacijos indeksus, bei rengiami remiantis pripažintomis katalogavimo taisyklėmis, o bibliografinė informacija skiriama įvairioms bibliotekų funkcijoms, įskaitant knygų atranką bei katalogavimą leidinyje, atlikti. Pirmieji valstybinės bibliografijos leidiniai buvo spausdinami vienoje lapo pusėje, kad kitos bibliotekos galėtų įrašus išskirti, priklijuoti ant kortelių ir sudėti į katalogo dėžutes. Per pastaruosius 45 metus niekas iš esmės nepasikeitė, išskyrus tai, kad karpymas dabar tėra tik simbolinis veiksmas. Esminis pokytis buvo tai, kad atsakomybę už valstybinės bibliografijos leidimą iš privačios kompanijos, kurios akcininkai buvo prekybinės ir profesinės organizacijos, perėmė valstybės finansuojama institucija. 1973 m. Britų valstybinės bibliografijos tarnyba savo veiklą baigė, o jos funkcijas perėmė naujai įkurta Britų biblioteka.

Nuo 1973 m. Britų bibliotekoje įvyko daug organizacinių

pokyčių. Biblioteka yra dviejose vietose - Londone ir Boston Spa Jorkšyre. Jai vadovauja Taryba ir Tarybos pirmininkas, kuriems yra pavaldūs du generaliniai direktoriai, dirbantys Londone ir Jorkšyre. Bibliotekose yra po kelis skyrius, kuriems vadovauja direktoriai, pavaldūs generaliniam direktoriui. Boston Spa bibliotekoje, be Dokumentų tiekimo centro, yra dar tokie skyriai: Tvarkymo ir katalogavimo, Kompiuterių ir telekomunikacijų bei Valstybinės bibliografijos tarnyba. Šių skyrių bendradarbiavimo rezultatas yra produktai ir paslaugos, apibūdinantys Britų valstybinės bibliografijos veiklą.

Tvarkymo ir katalogavimo skyrius gauna leidinius privalomojo egzemplioriaus pagrindu ir juos kataloguoja, Kompiuterių ir telekomunikacijų skyrius apdoroja bibliografinius duomenis, o Valstybinės bibliografijos tarnyba juos publikuoja. Kiekvienas skyrius turi atskirą biudžetą.

Šaltiniai

Medžiaga valstybinei bibliografijai rengti gaunama privalomųjų egzempliorių pagrindu. Britų įstatymai šioje srityje taikomi tik spausdintai medžiagai, t.y. apima monografijas, serialinius leidinius, natos ir žemėlapius. Mes nekomplektuojame garso įrašų, programinės įrangos, CD-ROM'ų ir kitų elektroninių leidinių rūšių. Tačiau mums kelia rūpestį tai, kad ilgainiui liks nesukaupti svarbūs leidiniai, ir todėl šiuo metu vyriausybei rengiami pasiūlymai, kad į privalomojo egzemplioriaus sąvoką būtų taip pat įtraukta nespausdinta medžiaga. Tuo, žinoma, problema neišsprendžiama. Nepakanka vien šią medžiagą gauti ir kataloguoti, būtinos specialios jos naudojimo priemonės bei saugojimo vieta.

Britų biblioteka - tai viena iš penkių Jungtinės Karalystės bibliotekų, gaunančių privalomąjį egzempliorių. Privalomojo egzemplioriaus įstatymas taip pat taikomas ir šeštai bibliotekai, esančiai Airijos Respublikoje. Taigi britų leidėjai privalo vieną iš šių šešių egzempliorių perduoti užsienio valstybei. Iš šalies tai atrodo blogiau nei yra iš tikrųjų. Ši tvarka beveik nesukelia prieštaravimų ir gali būti tarptautinio bendradarbiavimo pavyzdžiu.

Privalomojo egzemplioriaus gavimo procedūra yra automatizuota, ir Britų biblioteka keičiasi informacija apie privalomojo egzemplioriaus gavimą su agentūra, atstovaujanti kitoms penkioms bibliotekoms. Apskritai įstatymo yra laikomasi. Nėra tikslų duomenų apie tai, kiek leidinių nebuvo pateikta, antra vertus, pati deponavimo procedūra yra pakankamai efektyvi, o dauguma leidėjų yra linkę bendradarbiauti.

Šešios bibliotekos, gaunančios privalomąjį egzempliorių, bendradarbiauja įvairiose srityse ir keičiasi informacija apie gaunamus leidinius. Suprantame, kad privalomojo egzemplioriaus gavimas leido nemokamai sukaupti puikius fondus, ir akivaizdu, kad privalomojo egzemplioriaus principą būtina išlaikyti. Trys iš šių bibliotekų yra nacionalinės (Škotijos, Velso ir Britų nacionalinės bibliotekos), kitos trys - akademinės (Oksfordo bei Kembridžo ir Triniti koledžo Dubline). Pastarosios ypač suinteresuotos, kad dabartinis privalomojo egzemplioriaus įstatymas nebūtų pakeistas. Leidėjai kartais reiškia nepasitenkinimą, vertindami situaciją kaip papildomą apmokestinimo formą. Todėl mes stengiamės parodyti norą bendradarbiauti bei garantuoti kuo geresnį prieinamumą prie mūsų fondų. Vienas tokio bendradarbiavimo pavyzdžių yra Paskirstyto katalogavimo programa. Jos esmė yra ta, kad kiekviena iš šešių bibliotekų atsako už atitinkamos privalomojo egzemplioriaus dalies katalogavimą. Ši programa parengta, kai buvo pastebėta, kad Britų biblioteka jau nebesusitvarko su vis didėjančiu naujų leidinių srautu, tačiau jau anksčiau (programa veikia nuo 1990 m.) buvo suvokiamas bendradarbiavimo šioje srityje reikalingumas. Šiuo metu programa apima tik naują spausdintą medžiagą, gaunamą privalomuoju egzemplioriumi, tačiau ji yra pakankamai lanksti ir galėtų apimti nespausdintus užsienio leidinius.

Standartai

Britų biblioteka dabar yra stambiausia Jungtinės Karalystės biblioteka, turinti didžiausius fondus. Didžiausi yra ir resursai, kuriuos ji investuoja į bibliografinę kontrolę, dokumentų atranką, saugojimą, fondų komplektavimą. Šiuo metu dalį savo metinio biudžeto biblioteka turi gauti parduodama produktus ir teikdama paslaugas. Britų biblioteka daro didelę įtaką kitų bibliotekų veiklai. Čia parengti bibliografiniai įrašai yra parduodami kitoms bibliotekoms bei įtraukiami į jų katalogus. Leidiniai, esantys fonduose, yra prieinami ne tik skaityklose, bet ir atskiriems vartotojams - daromos kopijos, leidiniai duodami į namus. Todėl Britų bibliotekos standartai turėtų būti priimtini ir vartotojams. Laimei, standartus rengia ekspertai, ir ne tik Britų, bet taip pat ir kitų bibliotekų. Tarpusavio susitarimas leidžia sukurti produktą, kuriuo mes visi galime naudotis.

Anglų-amerikiečių katalogavimo taisyklės (AACR) - tai mūsų bibliografinio aprašo pagrindas. Šios taisyklės iš dalies remiasi IFLA parengtais standartais, pavyzdžiui, ISBD. Anglų-amerikiečių katalogavimo taisyklės sėkmingai taikomos Jungtinėje Karalystėje ir JAV, taip palengvindamos

tarptautinį pasikeitimą įrašais. Leidybos anglų kalba pobūdis sudaro sąlygas vienu metu leisti knygas abejose Atlanto pusėse arba naudotis vienu linotipu angliškais bei amerikietiškiems leidiniams rengti.

AACR taip pat apibūdina paieškos požymius, pavyzdžiui, tai, kaip formuluojami asmenvardžiai, kolektyvų pavadinimai, nustatytos bei serijų antraštės. Britų biblioteka parengė savo asmenvardžių bei kolektyvinių autorių autorizuotus failus, kurie plačiai naudojami Jungtinės Karalystės bibliotekose. Tačiau pastaruoju metu biblioteka planuoja sujungti šį failą su kitu, parengtu Šiaurės Amerikoje, kurį tvarko Kongreso biblioteka. Kitais metais bus pradėtas naudoti "Anglų-amerikiečių autorizuotas failas".

Bibliografiniai duomenys koduojami kompiuterinėse informacijos laikmenose naudojant UKMARC formatą. Šiuo atveju taip pat remiamasi ISO 2709 standartu. UKMARC labai panašus į kitus MARC formatus, ypač į USMARC, kuris yra visų MARC formatų bei paties ISO 2709 sudarymo pagrindas. Šiuo metu yra ketinama sujungti UKMARC, USMARC ir CAN/MARC formatus, kad angliškai kalbančios šalys galėtų efektyviau keisti bibliografiniais duomenimis, nekonvertuodamos įrašų. Nors Kroatija, Portugalija ir kitos šalys naudoja UNIMARC kaip nacionalinį formatą, jis, tiesą sakant, nėra tinkamas tarptautiniams tikslams dėl per didelių įvairių variantų pasirinkimo galimybių siekiant pritaikyti jį nacionaliniams katalogavimo poreikiams. Jo pirminis tikslas - palengvinti skirtingų formatų konversiją.

Dalykinė paieška yra sudėtingesnė, nes dalykinis informacijos prieinamumas didele dalimi priklauso nuo bibliotekos tipo. Didelė centrinė mokslinė biblioteka, tokia kaip Britų biblioteka ir kitos nacionalinės bibliotekos, bus prieinamos detaliai, bet plačiai taikomų klasifikacijos indeksų pagalba. Medicinos knygos indeksuojamos ne pagal Nacionalinės medicinos bibliotekos MESH dalykines rubrikas, o pagal Kongreso bibliotekos. Šis pavyzdys pateiktas tiksliai, nes beveik prieš dešimt metų Britų bibliotekoje buvo nuspręsta, kad negalima leisti naudotis dviem gretutinėmis dalykinimo sistemomis. Tebenaudojant ir LCSH, prieš kelis metus buvo sukurta automatizuota dalykinių rubrikų sistema, pagal kurią nustatyti dalykinimo terminai gali būti kaitaliojami rengiant spausdintą rodyklę. Ši PRECIS sistema buvo parengta remiantis griežtais filosofiniais principais, tačiau laikui bėgant tapo permėlyg griezdiška ir brangi. Nepaisant to, buvo nutarta atsakyti LCSH dėl paprastesnės PRECIS versijos, kuri buvo pavadinta COMPASS. Šį sprendimą ne visi sutiko plojimais. Dauguma LCSH vartotojų nusivylė, nes dalykinimas sudaro didžiausią katalogavimo kainos dalį, ir, norėdami gauti reikiamą informaciją, jie tapo priklausomi nuo mūsų centralizuotų įrašų. Antra vertus, bibliotekininkystės mokyklos, kurios mokymui naudojo PRECIS, laikėsi nuomonės, kad siūlomas pakaitalas nėra tinkamo intelektualinio lygio. Buvo pripažinta, kad tai buvo klaida ir 1993 m. nutarta grįžti prie LCSH bei atsakyti COMPASS.

Nors Britų bibliotekai nereikia klasifikavimo sistemos

fondams organizuoti, kadangi dokumentai yra uždaruose fonduose, tačiau valstybinėje bibliografijoje medžiaga buvo dėstoma pagal Diuji dešimtainę klasifikaciją. Ši klasifikacija yra naudojama visose viešosiose bei kai kuriose mokslinėse bibliotekose. Diuji klasifikacijos naudojimas iškėlė du įdomius dalykus. Britų valstybinės bibliografijos pradininkui J. Wells didelę įtaką turėjo didžiojo indų bibliotekininko Ranganatano teorijos. Kai J. Wells buvo paskirtas vadovauti valstybinei bibliografijai, jis pabandė pritaikyti kai kurias Ranganatano teorijas naudojamoje Diuji klasifikacijoje. Tai buvo įdomus bandymas, bet vartotojams jis sukėlė nemažai problemų. Ilgainiui Ranganatano subtilybių buvo atsakyta ir valstybinėje bibliografijoje imta naudoti originalią Diuji klasifikaciją. Britų bibliotekininkai vėliau įnešė nemažą indėlį rengiant ir tobulinant tolesnius Diuji klasifikacijos leidimus. Nors Diuji klasifikacija buvo iš pat pradžių rengiama grynai empiriškai, vėlesniuose jos leidimuose kai kurios Ranganatano teorijos nebeatsispindi.

Antrasis dalykas, kurį verta paminėti, yra tai, kad pati Britų biblioteka nenaudoja klasifikacijos schemos. Katalogavimo darbus atlieka Tvarkymo ir katalogavimo skyrius, o ne nacionalinės bibliografijos tarnyba, kuri tik išleidžia leidinį. Tai reiškia, kad Valstybinės bibliografijos tarnyba moka tam skyriui už Diuji klasifikacijos indeksų suteikimą sudarytiems įrašams. Pinigų savininkas iš esmės nepasikeičia, tačiau mes įsipareigojame pervesti sutartą sumą iš mūsų skyriaus biudžeto į kaimyninio skyriaus biudžetą kaip papildomą mokesť už indeksų suteikimą bibliografiniams įrašams, sudaromiems bibliotekos katalogui. Šis būdas gali pasirodyti sudėtingas ir biurokratiškas, bet, deja, mums dažnai tenka taip elgtis. Tai tarsi vidaus rinka, kurioje skyriai sudaro tarpusavio kontraktus, norėdami parduoti savo paslaugas. Tačiau vienintelė sankcija, kurią būtų galima taikyti, jeigu mūsų parduodamos paslaugos neatitiktų reikiamų standartų, - išreikšti apgailėstą arba atsiprašyti, ir nieko daugiau.

Produktai ir paslaugos

Nepaisant to, kad Britų valstybinė bibliografija yra originalus produktas, kuris ne kartą buvo pavadintas mūsų flagmanu, ji kasmet vis mažiau naudojama. Bibliografija buvo sukurta kaip atrankos ir katalogavimo įrankis. Septintojo dešimtmečio pradžioje automatizavus jos gamybą, Britų valstybine bibliografija galima naudotis kitomis formomis:

- nuo 1977 m. naudojama dialoginė informacijos paieškos sistema BLAISE-LINE, kurioje galima atskirų duomenų elementų paieška ir paieškos rezultatų išvedimas į ekraną. Į BLAISE-LINE įeina ir daugiau įvairių duomenų bazių, pavyzdžiui, kitų Britų bibliotekos skyrių bei kai kurie užsieniniai failai. Viena tokių yra "Whitaker", kurioje, be įprastos bibliografinės informacijos, kurią mes teikiame, nurodoma, ar atitinkamas leidinys yra parduodamas, ir kiek jis kainuoja. Darbas su BLAISE-LINE, kaip ir su kitomis dialoginėmis tarnybomis, reikalauja specialių žinių ir yra gana brangus, nes ryšiui reikalinga telefono linija, veikianti

pagal standartinius įkainius. Ši sistema vis dar veikia 70-ųjų metų informacijos paieškos lygiu ir dabar ją pradeda keisti kitos informacijos laikmenos;

- CD-ROMų naudojimas sumažino priklausomybę nuo telekomunikacijos linijų bei pagerino bibliografinių duomenų išdavimo kokybę. Atsirado galimybė naudoti grafinius bei spalvotus vaizdus, jau nekalbant apie darbo "Windows" aplinkoje privalumus. Britų valstybinė bibliografija CD-ROM'e dar nėra prieinama "Windows" aplinkoje, tačiau yra tikrai labai geras produktas, nepaisant to, kad tebėra labai brangus. Į tris standartinius CD sutalpinti 45 metų bibliografiniai duomenys, kuriuos galima skaityti personaliniu kompiuteriu su disketėmis. Abu pirmieji CD apima 1950-1985 m. laikotarpį, trečiasis - laikotarpį nuo 1986 m. iki šių dienų. Be to, jis kas mėnesį papildomas. Britų valstybinė bibliografija CD-ROM'e niekada neprilygs dialogo tarnybai savo duomenų atnaujinimu, tačiau CD-ROM'o naudojimo paprastumas, be abejo, turėtų padidinti jo populiarumą;

Šiuo metu nagrinėjamos tinklų galimybės bibliografiniams duomenims perduoti. Pats Britų bibliotekos katalogas yra prieinamas išbandyti per JANET, Britų akademinį tinklą ir per "Internetą". Kadangi naudojant tinklus galima naudotis vietine telefono linija, sumažėja naudojimosi kaina, o išdavimo forma gali būti tokios pat geros kokybės kaip CD. Kompiuterinių produktų pirkėjai privalo įsigyti licenziją, kuria jie įsipareigoja neperpardavinėti šių duomenų arba gauti mūsų leidimą. Ši licenzijavimo sistema kompensuoja investicijas. Antra vertus, tinklas yra anarchiškas ta prasme, kad mes negalime kontroliuoti bibliografinių duomenų panaudojimo. Licenzijavimo sistema remiasi tarpusavio pasitikėjimu, tačiau "Internetas", kaip žinoma, sienų nepaiso ir nefiksuoja, kas, kada ir kokių tikslu naudojami duomenimis. Jeigu koks nors neskrupulingas asmuo ar organizacija valstybėje, kurioje nėra autoritarius teisius apsaugos įstatymo, nuspręstų nukopijuoti mūsų duomenis ir juos parduoti, mes mažai ką galėtume padaryti. Artimiausiu metu, kai "Internetas" dar labiau paplis, įvairių šalių vyriausybės bandys kontroliuoti jo naudojimą. Tai gali trumpam padėti, tačiau kur kas svarbiau yra tai, kad šios priemonės gali sustabdyti informacijos platinimą.

Valstybinės bibliografijos tarnyba įneša svarų indėlį į Britų bibliotekos bendras pajamas, kurios kiekvienais metais įvertinamos ir koreguojamos. Mūsų gaunamas pelnas padeda Britų bibliotekai, o kartais, kai metai būna geri, mes galime panaudoti pelno likutį savo tikslams. Mes turime labai stiprią rinkos tyrimo komandą, kuri lankosi parodose ir konferencijose ieškodama naujų klientų (viena iš galimų sričių - tai mokyklos ir koledžai), palaiko ryšius su esamais klientais ir stebi konkurentus. Nacionalinė biblioteka - tai jau nebe vienintelis bibliografinės informacijos šaltinis. Neturime teisės būti monopolistais, ir todėl privalome siekti, kad mūsų produktai ir paslaugos pranoktų konkurentų paslaugas. Mes negalime su jais konkuruoti mažindami kainas.

Iš anglų k. vertė M. Prokopčik